

**TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI AKT SOHADA FANLARNI O'QITISH
TEXNOLOGIYALAR***Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi**Maxsus fan o'qituvchisi***Xamdamova Yorqinoy Muxtorjon qizi**

Annotatsiya: *Ko'zi ojiz va ko'rish qobiliyati zaif bo'lgan o'quvchilar bilan ishlashda qo'llaniladigan zamonaviy ta'lim jarayoni asoslanadigan dolzarb uslubiy metodlar, yondashuvlar va printsiplarni tavsiflaydi.*

Kalit so'zlar: *ko'zi ojiz o'quvchilar, o'qitish texnologiya.*

Ta'lim tizimida AKT vositalari kasb-hunar maktabida o'quvchilar uchun interaktiv va qiziqarli ta'lim tajribasini taqdim etadi. Ta'lim dasturlari, raqamli o'yinlar, kreyativ yondashuv va multimedia resurslari turli xil o'rganish uslublariga mos keladigan keng ko'lamli faoliyat turlarini taklif etadi. Ushbu vositalar amaliy izlanish, muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlashni osonlashtiradi, bu esa imkoniyati cheklangan o'quvchilarning asosiy kognitiv va motorli ko'nikmalarini rivojlantirishga imkon beradi.

Hozirgi kunda ko'r va ko'r-ko'rona zaif o'quvchilarni o'qitish emas, intellektual buzilishlarga ega bo'lgan asosiy umumiy ta'lim darajasi kasb-hunar maktab o'quvchilari bilan ishlash uchun mo'ljallangan dasturlar asosida amalga oshiriladi. Shuning uchun ularning ta'lim mazmuni aks ettirishda zamonaviy texnologiyalari asosida texnikalarni qo'llash va maxsus dasturlar orqali dars jarayonlarini olib borish albatta imkoniyati cheklangan zaif ko'ruvchi o'quvchilar uchun juda qo'l keladi.

Ta'lim jarayonining o'ziga xosligi zarurat bilan belgilanadi, o'quvchilarning ko'zdan g'oyib bo'lgan maxsus ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan tuzatish ishlari va shunga ko'ra, mavzu maydonlarining har biri ham ta'lim, ham tuzatish-ishlab chiqish vazifalarini bajarishi kerak va oxirgi o'n yil ichida sezilarli o'zgarishlar yuz berdi. Ayniqsa, asosiy umumiy o'rta – ta'lim darajasi e'tiborga loyiqdir:

- birinchidan, asosiy maktabga mo'ljallangan, ko'rish qobiliyati zaif o'quvchilar uchun na'munali moslashtirilgan asosiy qurollar, ta'lim dasturlari to'liq mavjud emas;

- ikkinchidan, didaktika va ta'lim qoidalariga javob beradigan o'quv - uslubiy komplekslarni ishlab chiqish zarur;

- uztoz-shogirdlari bilan bo'lgan uzluksizligi, NVD, JAWS va asosiy umumiy ta'lim dasturlarining mazmuni;

– uchinchidan, rejalashtirilgan natijalar dasturlarini asosiy umumiy ta'lim darajasida o'zaro bog'lash talab etiladi

Bugungi kunda boshlang'ich ta'lim uchun NVD, JAWS bilan o'rganuvchilarni aniqlaydi.

Bularning barchasi asosiy umumiy ta'lim darajasida ta'lim va ko'rish qobiliyati zaif bo'lgan o'quvchilarning mazmunini tahlil qilish zarurligiga olib keldi. Shu bilan birga, quyidagi vazifalar hal qilindi:

1. Asosiy maktab darajasida ko'r va ko'r-ko'rona zaif bo'lgan o'quvchilarga nisbatan qo'llaniladigan Imaging jarayonini tashkil etishni belgilovchi nazariy asoslarni tahlil qilish.

2. Eng maqbul ta'lim yo'nalishlarini yaratish, ushbu maktab o'quvchilari uchun har bir o'quv mavzusi chegaralarida loyihalashtirishni talab qiluvchi dolzarb masalalarni aniqlash.

3. Hammasi uchun umumiy va o'ziga xos muammoli joylarni ajratish asosiy umumiylik darajasida amalga oshiriladigan ta'lim fanlari ta'lim. Ushbu maqsadlar va vazifalarni amalga oshirish uchun analitik qo'llanildi usullari: ilmiy adabiyotlarni retrospektiv tahlil qilish, kontentni tahlil qilish, davriy matbuot va materiallar ilmiy-amaliy anjumanlar tadqiqot muammolari bo'yicha. Amalga oshirilgan ishlar natijasida olingan barcha rezultatlarni uchta blokda tizimlashtirish imkonini berdi. Birinchi blok quyidagi fanlarni o'z ichiga oladi

"Matematika", "Informatika va axborot texnologiyalari". Hozirgi kunda bu yerda yiliga 20 ming tonnadan ziyod sabzavot va meva qayta ishlanmoqda. Uchinchi blokda biz "Biologiya", "kimyo" va "tabiiy fanlar" siklining fanlarini birlashtirdik

Boshlang'ich o'rganuvchi o'quvchilar uchun matematika o'qitish metodikasi, o'z navbatida, dasturiy ta'minotga javob beradigan ko'zi ojiz va ko'rish qobiliyati zaif o'quvchilarda shakllanish uchun zarur bo'lgan muhim vositalarga ega matematik bilimlarning talablari, shuningdek, rivojlanishga yordam beradi.

Ta'limning pedagogik va ijtimoiy masalalari vizual, sezgir xotirani sezgir his qilish, turli ko'rinishlarni takomillashtirish va chuqurlashtirish. Metodologiya praktika faoliyatini tuzatishga ham katta e'tibor beradi. Shu sababli, o'quvchilar ta'lim tizimida bilimlarni shakllantiradilar, yetarli shaxslararo o'zaro ta'sirni yaratish uchun zarur bo'lgan ijobiy shaxsiy fazilatlarini shakllantiradilar.

Hozirgi kunda zamonaviy AKT larni qo'llash davomida, o'quvchilar tushunish imkoniyalari oshishi va bu sizga ta'lim berishga imkon beruvchi turli yondashuvlarni taklif etadi. Kasb-hunar maktab o'quvchilari matematik muammolarni taqqoslash va hal qilishda foydalaniladigan vizual vositalar bilan mustaqil ishlash arifmetik harakatni tanlash uchun asos. Odatda, asosiy maktabda keyingi form-dunyoqarash, matematik bilimlarni rivojlantirish va kompensatsion g'oyalari paydo bo'lishi kerak. Ds Aliyeva (2011) modellashtirishga katta e'tibor beradi, ko'r va zaif ko'rlarda paydo bo'lgan matematik tushunchalar maktab o'quvchilari cheklangan g'oyalari asosida lib borishi takidlangan.. Buning natijasida o'quvchilar ongli ravishda materialni o'rganadilar. Buning uchun imo - ishora jarayoni doirasida ogohlantirishga qaratilgan sharoitlar yaratilmoqda.

Ayniqsa, ta'lim muammolari va yo'llarini hal qilishda yuzaga keladigan qiyinchiliklarni keltirib chiqaradigan vaziyatlar nazarda tutilgan ularni engish. O'qituvchilar uchun bunday ta'lim jarayonini tashkil etish, bu ta'lim o'ziga xos xususiyatlari haqida fikr bo'lishi kerak. Ko'zi ojiz o'quvchilar uchun matematik fanlar ichida shu munosabat bilan matematika

o'qituvchilarining kasbiy malakalarini kengaytirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ildizda AKT larni o'qitish metodologiyasida boshqacha holat yuzaga keladi. Hozirgi vaqtda tiflopedagogika (Vv Sokolov, 2013) jarayoni kompyuter fanini o'qitish turli lavozimlardan o'rganiladi. Texnik kompyuter fanini o'qitish Windows operatsion tizimida inglizcha. Ko'zi ojiz bo'lgan o'quvchilar uchun axborot texnologiyasini o'rganishning o'ziga xos xususiyatlari o'rganildi. Ta'lim tizimida AKT yordamida kasb-hunar maktabidagi zaif ko'ruvchi o'quvchilar turli mavzularni o'rganish va bilimlarini kengaytirish imkonini beruvchi keng ma'lumot bazasidan foydalanish imkoniyatiga ega. O'quvchilar uchun mo'ljallangan platformalar, ta'limga oid ilovalar va interaktiv elektron kitoblar ularning imkoniyatiga mos kontent bilan ta'minlaydi, bu ularning qiziqishini uyg'otadi va mustaqil o'rganishga imkoniyat paydo bo'ladi. AKT o'quvchilarning ta'limning dastlabki bosqichlaridanoq qimmatli va xilma-xil ta'lim resurslari bilan tanishishini ta'minlaydi.

Zamonaviy AKT lar yordamida kasb-hunar maktabi ta'lim muassasalari, o'qituvchilar va ota-onalar o'rtasidagi hamkorlikni oshiradi. Dars jarayonida ota-onalar va o'qituvchilar xabar almashish ilovalari kabi onlayn platformalar o'quvchilarning taraqqiyoti, ta'lim resurslarni almashish va ota-onalar va o'qituvchilar o'rtasidagi hamkorlik haqida muntazam yangilanishlarni ta'minlaydi. Bunday imkoniyatlar natijasida smart-room larni tashkil etish, o'quvchilar bilim olish imkoniyatlarini mustahkamlash, amalda ko'nikmalar hosil qilishda katta yordam bo'ladi degan umiddamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Полякова Н.П. “Анализ содержания обучения слепых и слабовидящих школьников на уровне основного общего образования за последние десять лет”
https://phsreda.com/ru/article/75114/discussion_platform.
2. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.
3. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. Universum: технические науки, (8-1 (77)), 27-29.
4. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TA'LIM TIZIMIDA KO'ZI OJIZ O'QUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA O'QITISH TEXNOLOGIYALAR. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 990-993.
5. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.
6. Hamidullo o'g'li, T. H. (2022). NEYRON TARMOQLARNING TASNIFI. Scientific Impulse, 1(3), 757-763.

7. Hamidullo o'g'li, Tursunov Hojiakbar, and Boymuratov Erkin Kamolovich. "IMKONIYATI CHEKLANGAN O 'QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI." Scientific Impulse 1.7 (2023): 648-653.